

واحد برنامه ریزی درسی

اهداف

فعالیت‌های آتی

فعالیت‌های گذشته

مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی

برنامه ریزی درسی

برنامه‌های درسی، مهم‌ترین مؤلفه نظام آموزش عالی هر کشوری محسوب می‌شوند. میزان توانایی اساتید در امر تدریس ارتباط معنی داری با میزان آگاهی آنان از امر برنامه ریزی درسی دارد. به همین دلیل فرایند تدوین این برنامه‌ها و به ویژه شرکای اصلی که باید در تدوین آن مشارکت داشته باشند، طیف وسیعی از ادبیات برنامه‌ریزی درسی را به خود اختصاص می‌دهد. توجه به لزوم برنامه ریزی درسی و دقت در اجزاء تشکیل دهنده آن به عنوان یک سیستم و مجموعه، نشانگر حساسی از سازمان فکری و روند آموزشی اساتید می‌باشد. برای یادگیری موثر و دستیابی به اهداف آموزش، داشتن اطلاع کافی و جامع از ماهیت «**برنامه ریزی درسی**» مورد نیاز همه آموزش دهنده‌ها می‌باشد.

بنابراین، با توجه به اهمیت و نقش برجسته برنامه‌های درسی، بررسی و تحقیق درباره کارایی هر چه بیشتر آنها در شیوه تدریس، سنجش و در نهایت یادگیری فراگیران که از نوع نگاه استاد به برنامه درسی اثر می‌پذیرد، (Short and Burke (1994) به سه نگاه مختلف به برنامه درسی اشاره می‌کنیم:

۱. برنامه درسی را یک واقعیت (fact) قلمداد نمود. این نگاه ریشه در تفکر اثبات‌گرایی دارد. تفکری که معتقد است، دانش کالایی است که می‌تواند از فردی به فرد دیگر منتقل شود.

۲. برنامه درسی را یک فعالیت (activity) قلمداد نمود. در این نگاه برنامه‌درسی به فعالیتهای واقعی گفته می‌شود که در درون کلاس درس اتفاق می‌افتد.

۳. برنامه درسی را یک جستجو (inquiry) قلمداد نمود. در این نگاه برنامه درسی به فرایند خلق دانش در کلاس درس گفته می‌شود.

عنوان این سه نوع نگاه به برنامه درسی بیانگر آن است که استاد شیوه تدریس خود را با نوع نگاه به برنامه درسی تنظیم می‌کند. در نگاه اول برنامه به عنوان واقعیت، دانش یک امر بیرونی و مستقل از فرد می‌باشد. استاد صاحب یا دارنده دانش است و می‌تواند دانش خود را به فراگیر منتقل کند. ذهن فراگیر چون ظرفی قلمداد می‌شود که استاد از طریق آموزش خود آن را پر می‌کند. وظیفه فراگیر کسب دانش ارائه شده توسط استاد می‌باشد. در این شیوه استاد به ابزاری برای سنجش میزان دانش منتقل شده نیاز دارد که بتواند به طور عینی میزان آموخته‌های کسب شده فراگیران را اندازه‌گیری کند. سنجش به اندازه‌گیری و میزان دانش کسب شده محدود می‌شود و هر سؤال تنها یک پاسخ صحیح دارد.

زمانی که استاد از برنامه‌درسی استاد-محور یا انتقال دانش و فراگیران به برنامه درسی فراگیر محور حرکت می‌کند، به شیوه تدریس دیگر و روشهایی دیگر برای جمع‌آوری اطلاعات و سنجش میزان موفقیت فراگیران نیاز دارد. شیوه سنجشی که سئوالهای مورد پرسش در آن الزاماً به یک پاسخ صحیح ختم نمی‌شوند.

هر یک از سه نگاه ذکر شده در عمل از شیوه‌های تدریس، انتظارات آموزشی، سنجش و ارزشیابی خاص خود استفاده می‌کنند. ویژگیها، تفاوتها و مشابهتهای این سه نوع نگاه و شرایط لازم برای حرکت از برنامه درسی به عنوان واقعیت به سمت برنامه درسی به عنوان فعالیت یا جستجو در مدارس مطالبی هستند که در جلسه ماهیانه انجمن مطالعات برنامه درسی مورد بحث قرار خواهند گرفت.

نظر به اینکه واحد برنامه ریزی درسی از ارکان اصلی مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی است، اولین و مهم ترین وظیفه این واحد ارتقاء کیفیت و ایجاد مداخلات موثر در امر برنامه ریزی درسی است، تا منطبق بر نیازهای جامعه، مبتنی بر وظایف آموزش گیرندگان در آینده، بیانگر نگاه هوشمندانه و منتقد به برنامه های نوآور اقصی نقاط دنیا باشد. لذا مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی از طریق کمیته برنامه ریزی درسی به طور ویژه به تقویت برنامه ریزی درسی از طریق تحلیل وظایف (task analysis) به تدوین اهداف و پیامدها می پردازد. این وظیفه خطیر مرکز توسعه به منظور تقویت مهارتهای برنامه‌ریزی درسی و بهبود کیفیت مواد یاد دهی، یادگیری، ارزیابی یادگیری دانشجویان و کارآیی آموزش از طریق کمیته برنامه‌ریزی درسی انجام می‌گیرد.

واحد برنامه درسی در مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی شیراز با مدیریت جناب آقای دکتر کجوری، سرکار خانم دکتر بذرافکن مسئول واحد و جناب آقای عباسی کارشناس واحد تشکیل شده است. بدیهی است که از نظرات کارشناسی سایر اعضای هیئت علمی مرکز توسعه و اساتید علاقمند جهت مشاوره و برگزاری کارگاه های آموزشی و تدوین برنامه درسی استفاده می شود.

اهم اهداف گروه برنامه ریزی درسی مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی:

- ❖ مرور نظام مند بر برنامه های درسی موفق و مطرح در دنیا
- ❖ بهبود و بازنگری برنامه های آموزشی
- ❖ انطباق برنامه های درسی با نیاز جامعه

- ❖ انطباق برنامه های درسی با وظایف (task) آینده دانشجویان
- ❖ تعیین core curriculum در برنامه درسی دانشگاه
- ❖ تعیین core competency در برنامه ریزی درسی دانشگاه
- ❖ تغییرات برنامه های درسی در دوران پسا کرونا
- ❖ هدفمند شدن برنامه های آموزشی مدرسین
- ❖ استفاده بهینه از زمان و امکانات جهت آموزش کیفی
- ❖ نظارت و پیگیری اجرایی برنامه های آموزشی مدرسین
- ❖ تدوین برنامه های آموزشی در سطوح مختلف (طرح دوره " course plan " و طرح درس Lesson Plan اساتید در کلیه دروس عملی، نظری و بالینی و در تمام گروه های آموزشی)
- ❖ تدوین log book جهت دوره های تخصصی
- ❖ ارزشیابی Lesson Plan اساتید و ارائه بازخورد برنامه ریزی شده در کارگاه های آموزشی ویژه مدرسین
- ❖ تدوین راهنمای مطالعاتی برای دانشجویان
- ❖ نظارت بر اجرای برنامه های آموزشی و ارزشیابی آنها
- ❖ ارتقاء برنامه های درسی و منابع آموزشی به روز از طریق بازنگری در ابتدای هر ترم
- ❖ مشارکت و پیگیری اجرای برنامه ها توسط مدیران گروه ها

فعالیت های آتی گروه برنامه ریزی درسی مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی

پیشنهاد و همکاری در برگزاری کارگاه های آموزشی ارزیابی دروس توسط اساتید
تدوین برنامه جدید و نوآور
طراحی برنامه های درسی با تاکید بر رویکردهای تلفیقی
تعیین core competency در برنامه ریزی درسی دانشگاه
تدوین راهنمای مطالعاتی برای دانشجویان در دوران کرونا
لحاظ نمودن استانداردهای بین المللی (WFME) در برنامه های آموزش پزشکی
تدوین برنامه های درسی مبتنی بر وب به شکل برخط و نا برخط (آموزش مجازی)
گزارش تحلیلی از عملکرد دستگاههای سیاستگذار در حوزه برنامه ریزی درسی (مربوط به سال ۱۳۹۹)
برگزاری همایش سالانه در دانشگاه در اسفند ماه هر سال و تقدیر از فعالان این عرصه
راه اندازی حداقل گروه مطالعاتی دارای علائق ویژه برنامه ریزی جهت طبابت مبتنی برشواهد - برنامه ریزی مبتنی بر شایستگی - تغییرات برنامه های درسی در دوران پسا کرونا
تدوین و چاپ گزارش تحلیلی از وضعیت پژوهشهای انجام شده در ارتباط با برنامه ریزی درسی
برگزاری نشستهای علمی ماهانه کمیته برنامه ریزی درسی
تدوین و انتشار گزارش عملکرد واحدهای مختلف (دانشکده ها)
تدوین گزارش از وقایع مهم بین المللی در حوزه برنامه درسی (یک گزارش در طول سال)
برنامه ریزی جهت تداوم بحث های مطرح شده در همایش آموزش پزشکی و بهره برداری از پیشنهادهای ارائه شده توسط دانشگاه ها و محققین
پیشنهاد تأسیس انجمن برنامه درسی دانشگاه های علوم پزشکی ایران
برگزاری دوره بازنگری در برنامه درسی به شکل وب کنفرانس
شناسایی، هماهنگی و برنامه ریزی با حضور حداقل یکی از اندیشمندان برنامه درسی در کنفرانس سالیانه انجمن برنامه درسی
برقراری ارتباط مؤثر با حداقل یک انجمن مطالعه برنامه درسی در یکی از دانشگاه های مطرح دنیا و تلاش برای زمینه سازی فعالیت های مشترک

فعالیت هایی که در گروه برنامه ریزی درسی مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی تاکنون صورت گرفته است :

➤ تدوین برنامه های آموزشی در سطح (طرح دوره " course plan ") اساتید در کلیه دروس ، نظری و در

تمام گروه های آموزشی در تمام مقاطع

➤ تدوین برنامه های آموزشی در سطح (طرح دوره " course plan ") اساتید در کلیه دروس ،

نظری و در بعضی از گروه های آموزشی و رشته های تخصصی

➤ تدوین log book جهت دوره‌های تخصصی دانشکده پزشکی

➤ ارزشیابی Lesson Plan اساتید و ارائه بازخورد در تمام گروه‌های آموزشی در تمام مقاطع

➤ نظارت بر اجرای برنامه‌های آموزشی در تمام گروه‌های آموزشی در تمام مقاطع

➤ ارزشیابی دروس بر اساس فرم‌های تهیه شده ارزشیابی استاد و دانشجو